

УДК 378

*Хавіна І.В.
м. Харків, Україна*

**ПОШУКОВИЙ ЕТАП ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
БАКАЛАВРІВ З ПСИХОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ ДИСЦИПЛІН**

Ураховуючи загальні вимоги до проведення експериментальної роботи, а також спираючись на методологічну базу дослідження (діяльнісний, індивідуально-творчий та особистісно орієнтований підходи), що лежить в основі організації процесу формування професійних базових компетенцій у бакалаврів з психології у процесі вивчення природничо-наукових дисциплін, було розроблено програму педагогічного експерименту.

Мета експериментальної роботи – це перевірка ефективності реалізації педагогічної технології формування професійних базових компетенцій бакалаврів з психології у процесі вивчення природничо-наукових дисциплін.

Перший етап експерименту: пошуковий – це попередній етап дослідження, який дозволив виявити досліджувану проблему і в процесі пошуку намітити шляхи і можливі способи її вирішення. По

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

завершенню цього етапу було сформульовано проблему, об'єкт і предмет дослідження, гіпотезу дослідження.

На першому етапі педагогічного експерименту для виявлення потреб і сучасного стану сформованості професійних базових компетенцій бакалаврів з психології у процесі вивчення природничо-наукових дисциплін нами було запропоновано опитування студентів 3 та 4 курсу напряму «Психологія» у кількості 98 респондента.

Також, на цьому етапі педагогічного експерименту студентам було запропоновано відповісти на анкету, в якій було надано перелік дисциплін природничо-наукової підготовки. Ця анкета була розроблена для визначення дисциплін, що більшою мірою, на думку студентів, сприятимуть формуванню професійних базових компетенцій бакалаврів з психології у процесі вивчення природничо-наукових дисциплін. Респондентам було запропоновано напроти кожної природничо-наукової дисципліни виставити бал від 1 до 5 в залежності від значущості дисципліни на рівень подальшої професійної підготовки бакалавра з психології. Де одиниця – не має значущості, а п'ятірка – має велике значення. Результати проведеного опитування наведено у таблиці 1

Таблиця 1

Дисципліни природничо-наукової підготовки

з/п	Назва дисципліни	%
	Анатомія нервової системи та вищої нервової діяльності	47,9
	Антропологія	28,6
	Основи біології та генетики людини	39
	Зоопсихологія та порівняльна психологія	38,9
	Психофізіологія	46

Результати анкетування студентів розподілились наступним чином: 47,9% вважають, що більшою мірою формуванню професійних базових компетенцій сприяє «Анатомія нервової системи та вищої нервової діяльності». 38,9% вважають що, важливе значення має «Зоопсихологія та порівняльна психологія». 39% та 46% вважають, що дисципліни «Основи біології та генетики людини», «Психофізіологія» мають не велике значення, а 28,6% вважають, що така дисципліна як

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

«Антропологія» не має ніякого значення у формуванні професійних базових компетенцій бакалаврів з психології.

За результатами опитування студентів напряму «Психологія», ми можемо зробити висновок, що студенти старших курсів не усвідомлюють значущість вивчення природничо-наукових дисциплін у професійній підготовці бакалавра з психології. Вони виділили тільки дві із п'яти дисциплін природничо-наукової підготовки, які на їх думку можуть впливати на їх рівень професійних базових компетенцій. У зв'язку з тим, що студенти майбутні бакалаври з психології не усвідомлюють значущість вивчення дисциплін природничо-наукового циклу в них знижена вмотивованість до вивчення, що призводить до низьких показників рівня знань, умінь, навичок та здатностей. Це все відкладатиме слід у подальшій професійній підготовці бакалавра з психології. Тому, ми вважаємо за необхідне приділити увагу студентів до значущості вивчення природничо-наукових дисциплін у їх професійній підготовці.

Для того щоб з'ясувати чи зацікавлені студенти у вивченні природничо-наукових дисциплін нами була розроблено та запропоновано відповісти на анкету «Визначення інтересу до вивчення природничо-наукових дисциплін» студентам першого та другого. В таблиці 2 представлені дані опитування о зацікавленості студентів у вивченні природничо-наукових дисциплін.

Таблиця 2

**Визначення інтересу бакалаврами з психології у вивченні
природничо-наукових дисциплін (%)**

З/п	Назва дисципліни	Вивчаю з інтересом	Вивчаю, тому що треба	Не цікаво
	Анатомія та еволюція нервової системи людини	17	56	25
	Антропологія	12	47	39
	Основи біології та генетики людини	35	42	21
	Зоопсихологія та порівняльна псих-я	13	49	36
	Психофізіологія	23	26	49

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ**

Провівши аналіз анкетування студентів ми з'ясували, що більшість студентів – це 64,3 % вивчають дисципліни природничо-наукового циклу тому, що цього вимагає навчальний план, тобто тому що так треба. Значна кількість опитуваних тобто 24,5% вважають, що дисципліни природничо-наукового циклу не інтересні, тому їх не треба вивчати. Не значна кількість 11,2% вважають дисципліни природничо-наукового циклу цікавими і хочуть знати більше.

Результати опитування свідчать про те, що більшість респондентів вважають дисципліни природничо-наукового циклу не цікавими. Таке ставлення студентів різко знижує їх вмотивованість на вивчення природничо-наукових дисциплін, що призводить до низьких показників знань, вмінь та навичок професійного навчання.

Для перевірки вмотивованості студентів нами було проведена методика для діагностики навчальної мотивації студентів (А.А. Реан, В.А. Якунин, модифікація Н.Ц. Бадмаевой). Метою цієї методики було перевірили який рівень мотивації до навчання мають студенти напряму «Психологія».

Таблиця 3.

**Діагностика навчальної мотивації студентів-психологів при
вивченні природничо-наукових дисциплін**

Шкала	Кількість респондентів, %			
	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Елементарний рівень
Комунікативні мотиви	2	10	18	70
Мотиви уникнення	59	27	5	9
Мотиви престижу	23	38	7	32
Професійні мотиви	13	21	36	30
Мотиви творчої самореалізації	8	16	37	39
Учбово-пізнавальні мотиви	16	13	42	29
Соціальні мотиви	7	25	27	41

Із таблиці ми можемо зробити висновок, що більшість студентів мають елементарний та середній рівні комунікативних, професійних, творчих, пізнавальних мотивів та мотивів престижу, а також високий та достатній рівні мотивів уникнення.

Проаналізувавши зміст і структуру діючих навчальних планів підготовки майбутніх бакалаврів з психології та відповіді на анкетування студентів третього та четвертого курсів напряму «Психологія», маємо підстави вважати, що особливим потенціалом щодо організації комплексного скоординованого послідовного педагогічного впливу на формування у майбутніх психологів професійних базових компетенцій володіють курси «Анатомія нервової системи та вищої нервової діяльності», «Основи біології і генетики людини», «Антропологія», «Зоопсихологія та порівняльна психологія», «Психофізіологія».

Ці природничо-наукові дисципліни викладаються бакалаврам з психології на протязі 1 та 2 курсу, що сприятиме формуванню професійних базових компетенцій.

Саме з позицій викладання зазначених дисципліни видається найбільш зручним реалізовувати міжпредметні зв'язки не лише на рівні відбору змісту дидактичного матеріалу, а й застосування відповідних технологій навчання.

Список літератури: 1. *Бадмаева Н.Ц.* Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: монографія / Н.Ц. Бадмаева. – Улан-Удэ, 2004. С.151-154. 2. *Беспалько В.П.* Параметры и критерии диагностической цели // Школьные технологии – 2006 - №1 – с.118-128. 3. *Васищев А.А.* Каталог психодиагностических методик [Электронный ресурс] / А.А. Васищев. Часть 2. – Ярославль, ООО Научно-производственный центр «Интроспекция», 2012. – 76 с. Режим доступу: <http://www.psychometrica.ru/index.php?hid=50&metinfo=200>

Bibliography (transliterated): 1. *Badmaeva N.C.* Vlijanie motivacionnogo faktora na razvitie umstvennyh sposobnostej: monografija / N.C. Badmaeva. – Ulan-Udje, 2004. S.151-154. 2. *Bespalko V.P.* Parametry i kriterii diagnostichnoj celi // Shkol'nye tehnologii – 2006 - №1 – s.118-128. 3. *Vasišev A.A.* Katalog psihodiagnosticheskikh metodik [Jelektronnyj resurs] / A.A. Vasišev. Chast' 2. – Jaroslavl', ООО Nauchno-proizvodstvennyj centr «Introspekciya», 2012. – 76 s. Rezhim dostupu: http://www.psychometrica.ru/index.php?hid=50&met_info=200

ПОШУКОВИЙ ЕТАП ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У
БАКАЛАВРІВ З ПСИХОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРИРОДНИЧО-
НАУКОВИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглядається пошуковий етап педагогічного експерименту формування професійних базових компетенцій у бакалаврів з психології при вивченні природничо-наукових дисциплін. Описано методики проведення експериментального дослідження. Представлені результати проведеного дослідження у пошуковому етапі педагогічного експерименту.

Ключові слова: компетенція, професійна базова компетенція, бакалаври-психологи, природничі дисципліни.

Хавина І.В.

ПОИСКОВЫЙ ЭТАП ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ЭКСПЕРИМЕНТА
ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ БАЗОВЫХ
КОМПЕТЕНЦИЙ У БАКАЛАВРОВ С ПСИХОЛОГИИ ПРИ
ИЗУЧЕНИИ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНЫХ ДИСЦИПЛИН

В статье рассматривается поисковый этап педагогического эксперимента формирования профессиональных базовых компетенций у бакалавров с психологии при изучении естественнонаучных дисциплин. Описано методики проведения экспериментального исследования. Представлены результаты проведенных методик исследования в поисковом этапе педагогического эксперимента.

Ключевые слова: компетенция, профессиональная базовая компетенция, бакалавры психологии, естественнонаучные дисциплины.

Khavina I. V.

THE SEARCH STAGE OF THE PEDAGOGICAL EXPERIMENT OF
THE FORMATION OF PROFESSIONAL BASIC COMPETENCIES IN
BACHELORS WITH PSYCHOLOGY IN THE STUDY OF NATURAL
SCIENCE DISCIPLINES

The article deals with the search stage of the pedagogical experiment of forming professional basic competencies in bachelors with psychology in the study of natural science disciplines. The methods of carrying out the experimental study are described. The results of the conducted research methods in the search stage of the pedagogical experiment are presented.

Keywords: competence, professional base competence, bachelors of psychology, natural science disciplines.